

Кога сакаш некого

Кристин Хана

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...
ИЗДАВАЧКА КУЌА САКАМ КНИГИ

www.sakamknigi.mk

На светот има толку многу книги, а толку малку време...

Строго избрани одлични наслови за сите кои сакаат книги со уникатни приказни достојни за нивното време...

Наслов на оригиналот

The things we do for love

© Kristin Hannah, 2004

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа Сакам книги, 2017

Издавач Издавачка куќа Сакам Книги

Преведувач Ивана Спасев

Лектор Марија Иванова

Главен уредник Ивана Спасев

Компјутерска обработка Диме Спасев

Дизајн на корица Диме Спасев

Печатење Графостил - Скопје, 2017

Тираж 1000 примероци

**Ова издание е финансирано и поддржано од
Министерство за култура на Република Македонија**

Кога сакаш некојо

Кристина Хана

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

Еден

Улиците во Вест Енд беа преполни тој неочекувано сончев ден. Низ целиот град мајки стоеја пред отворени врати, заштитувајќи си ги очите од сонцето со рака и гледајќи ги своите деца како играат. Сите знаеја дека наскоро - веројатно уште утре - преку небото ќе се оптегне сива мрежичка што ќе го покрие синилото, ќе го скрие нежното сонце и пак ќе почне да врне.

Па мај беше, на крајот на краиштата, во Пацифик Нортвест. Овде секогаш врнеше до мај, а некогаш и подоцна.

„Топло е“, рече Конлан од возачкото седиште на црниот модерен BMW кабриолет. Тоа беше првото нешто што го кажа во изминатиов час.

Се обидуваше да отвори некаков муабет; тоа беше сè. Енци требаше да му ја врати топката, можеби да спомне колку убаво беа расцветани дрвјата. Но дури и самата помисла на тоа ја уморуваше. Знаеше дека за само неколку кратки месеци тие минијатурни ливчиња ќе се исушат и ќе поцрнат; знаеше дека ладните ноќи ќе им ја исцедат бојата и незабележано ќе паднат на земја.

И кога така гледаш на работите, која беше поентата во забележувањето на толку минлив момент?

Таа го гледаше својот роден град низ прозорецот. Ова ѝ беше прво враќање назад по многу месеци. Иако Вест Енд се наоѓаше на само 190 километри од Сиетл, тоа растојание во последно време беше некако

премногу нараснато во нејзината глава. И покрај тоа што многу си го сакаше семејството, излегувањето од сопствената куќа ѝ беше многу тешко. Надвор во светот, имаше бебиња насекаде.

Влегоа во стариот дел од градот полн со низи од викторијански куќи. Улиците овде беа порабени со големи јавори што фрлаа убави сенки на асфалтот. Во седумдесеттите, ова соседство беше срцето на градот. Тогаш беше полно со деца на скироли и велосипеди, кои возеа од куќа до куќа. Во тоа време имаше маалски забави секоја недела по литургијата во црква и се играа разни спортски игри во секој двор.

Во годините што изминаа од тогаш до сега, овој дел од државата се имаше сменето и старите соседства беа западнати во тишина и очај. Немаше веќе толкави улови на лосос, а и дрвната индустрија беше лошо погодена. Луѓето што порано заработуваа од земјата и морето беа тргнати настрана, заборавени; нови жители си градеа куќи во групи, во помали населби крстени токму по дрвјата што ги сечеа за да градат.

Но овде, на ова мало парче од улицата Јаворова, времето стоеше. Последната куќа на блокот изгledаше исто како и пред четириесет години. Белата боја беше чиста и совршена; смарадно зелените олуци сјаеја. Тревата не се оставаше неконтролирано да расте и да го грди дворот. Таткото на Енци се грижеше за оваа куќа четири декади; му беше радост и гордост.

Секој понеделник, по викендот напорна работа во семејниот ресторан, тој посветуваше цели дванаесет часа на грижа за домот и градината.

По неговата смрт, мајката на Енци се обидуваеше да ја следи истата рутина. Тоа ѝ беше како утеха, нејзин начин на поврзување со човекот што го сакаше скоро педесет години. А кога ќе се измореше од напорната физичка работа, секогаш имаше некој подготвен да помогне. Таа помош, ги потсетуваше мајка им често, беше предноста што ја имаш кога имаш три ќерки. Таа тврдеше дека тоа ѝ било награда што ги преживеала нивните тинејџерски години.

Конлан паркираше на тротоарот. Кога моторот на

кабриолетот се изгаси, тој се сврте кон Енци. „Сигурно сакаш вака?“

„Па тука сум, зар не?“ Таа конечно се сврте да го погледне. Преморен беше; таа го гледаше тоа во неговите сини очи, но знаеше дека тој нема да каже ништо повеќе, нема да рече ништо што би можело да ја потсети на бебето што го имаа изгубено пред неколку месеци.

Седеа еден до друг во тишина. Моторот тивко предеше додека се ладеше.

Стариот Конлан ќе се наведнеше и ќе ја бакнеше сега, ќе ѝ кажеше дека ја сака и тие неколку нежни збо-рови ќе ја спасеа, но деновите за утеха одамна поминаа. Љубовта што порано ја имаа сега делуваше како да беше многу, многу далечна, избледена и изгубена како и нејзиното детство.

„Можеме и да си одиме. Да кажеме дека ни се расипала колата“, рече тој, обидувајќи се да биде човекот што беше порано, човекот што ја задеваше жена му само за да ја натера да се насмевне.

Таа не го погледна. „Ме зезаш? И така сите трубат дека прескапо сме ја платиле колава. Меѓу другото, мајка ми сигурно веќе знае дека сме стигнати. Можеби глуми дека разговара со духовите на мртви луѓе, ама слуша како лилјак“.

„Мајка ти сигурно е во кујна, прави 10.000 каноли за дваесет луѓе. А сестрите сигурно не престанале да зборуваат откако влегле. Можеме да му ја дувнеме во збрката“. Тој се насмевна. За момент, сè делуваше нормално меѓу нив, како да немаше духови во колата. Таа посакуваше тоа да можеше да трае.

„Ливи направила три тепсии храна“, промрморе. „Мира веројатно има извезено нов чаршав и исти престилки за сите“.

„Ти минатата недела имаше снимање на реклама и две успешно склучени зделки за нови кампањи. Твоето време премногу вреди, не се исплати да го губиш на готвење“.

Кутриот Конлан.

Четиринаесет години брак и тој сè уште не ја разбираше динамиката на семејството ДеСариа. Готвењето беше нешто повеќе од работа или хоби; готвењето во ова семејство беше еден вид на валута и Енџи беше банкрот. Нејзиниот татко кој таа го идолизираше го обожаваше тоа што таа не знаеше да готви. Се фалеше со тоа како со некој медал за успех. Имигрант што дошол во земјата со четири долари во џебот и заработувал со прехранување на други имигрантски семејства, тој се гордееше со тоа што неговата најмала ќерка заработуваше со користење на главата, а не на рацете.

„Ајде да одиме“, рече таа бидејќи не сакаше да мисли на татко ѝ.

Енџи излезе од колата и тргна накај багажникот. Тој тивко се отвори, откривајќи ја долгата тесна картонска кутија.

Внатре имаше една екстравагантно богата чоколадна торта од Пацифик Десерт Компани и една нездраво добра пита со лимон. Посегна да ги земе, свесна дека ќе биде дофрлен некој коментар за тоа што не знаеше да готви. Како најмала ќерка - „принцезата“ - нејзе секогаш ѝ дозволуваа да си игра или да разговара на телефон или да гледа телевизија додека нејзините сестри работеа во кујната. Нејзините сестри никогаш не ѝ дозволуваа да заборава дека татко им бескрајно ја имаше разгалено.

Како возрасни, нејзините сестри сè уште работеа во семејниот ресторан. Тие секогаш велеа дека тоа било вистинска работа, а не нејзината кариера во областа на маркетингот.

„Ајде“, рече Конлан фаќајќи ја за рака.

Тргнаа по тротоарот, поминувајќи покрај фонтаната Богородица и се качија нагоре по скалите. Статуа од Христос стоеше покрај вратата со раширени раце како да ги дочекуваше и поздравуваше оние што доаѓаа.

Конлан механички тропна и ја отвори вратата.

Во куќата беше страшно бучно - гласни разговори, растрчани деца по скалите, смеа. Секое парче мебел во

претсобијето беше закопано со дебел слој палта, чевли и празни кутии од храна.

Дневната соба беше полна со разиграни деца. Нејзиниот најстар внук Џејсон и нејзината внука Сара играа нинтендо на телевизорот.

Кога влезе Енци, децата почнаа да пискаат и групно се стрчаа накај неа, зборувајќи и пискајќи во еден глас за да го привлечат нејзиното внимание. Уште од нивните најрани спомени, таа беше тетката што седнуваше на земја со нив и си играше со играчките што беа актуелни во моментот. Таа никогаш не им ја намалуваше музиката и никогаш не им забрануваше да гледаат некој конкретен филм. Кога ќе ги прашаше некој, сите велеа дека тета Енци е „страшно кул“.

Го слушаше Конлан зад себе, тој разговараше со сопругот на Мира, Винс. Таа се проби меѓу децата и продолжи кон кујната.

Кога дојде до вратата, застапа. Мајка ѝ стоеше до големиот дрвен остров во средината на кујната и месеше слатко тесто. Половина од лицето ѝ беше налепено со брашно. Нејзините очила за гледање - останати уште од 70-тите години - имаа стакла големи колку тацни и ѝ ги зголемуваа кафените очи. Мали капки пот ѝ се беа собрале над веѓите и се лизгаа надолу по нејзините образи побелени од брашното. Во петте месеци од починувањето на папа, премногу беше ослабена и имаше престанато да ја фарба косата. Сега ѝ беше бела како снег.

Мира стоеше до шпоретот, пушташе њоки во едно тенцере со зовриена вода. Одзади изгледаше како девојче. Дури и по раѓањето на четири деца, таа сè уште беше минијатурна. И со оглед на тоа што често носеше алишта од нејзината ќерка тинејџерка, изгледаше како да беше десет години помлада од нејзините четириесет и една. Вечерва, долгата црна коса ѝ беше сплетена во плетенка што ѝ висеше скоро до струкот. Носеше црни свонарки со низок струк и тенок црвен џемпер. Моментално зборуваше - тоа не беше никакво изненадување; таа секогаш зборуваше. Папа секогаш се шегуваше дека неговата најстара ќерка звучела како миксер на најголема брзина.

Ливи стоеше лево, сецкаше моцарела. Таа изгледаше како молив во тесниот црн фустан. Единственото нешто повисоко од нејзините штикли беше нејзината тапирана коса.

Еднаш, многу одамна, Ливи набрзина го имаше напуштено Вест Енд, сигурна дека може да стане модел. Имаше останато во Лос Анџелес сè додека не почна да ја слуша реченицата „Ке може ли да се соблечеш сега, ќе те молам?“ на секое можно интервју за работа.

Пред пет години, веднаш по нејзиниот триесет и четврти роденден, се имаше вратено дома, огорчена од неуспехот, поразена и изморена од напорот, влечкајќи ги со себе двете мали синчиња чиј татко беше некој човек што никој од семејството никогаш го немаше ни видено ни запознаено.

Таа се врати да работи во семејниот ресторан, но без кеф. Се сметаше себеси за градска девојка заробена во селце. Сега беше мажена - повторно; тоа беше мала церемонија минатата недела во некоја капела во Лас Вегас.

Сите се надеваа дека Салватор Траина - мажот број три - конечно ќе ја усреќи.

Енди се насмевна.

Огромен дел од нејзиниот живот беше поминат во оваа кујна со овие три жени и знаеше дека без разлика колку години ќе има и каде би можел да ја однесе животот, ова секогаш ќе биде нејзиниот дом.

Во кујната на мама, таму човек не можеше да не се чувствува безбедно и топло и сакано. И покрај тоа што таа и нејзините сестри имаа одбрано различни животи и често имаа обичај да си се мешаат во одлуките една на друга, тие беа како конци од исто јаже. Кога ќе се споеја, беа нераскинливи.

И требаше повторно да биде дел од тоа; предолго жалеше и тагуваше сама.

Влезе во кујната и ја остави кутијата на масата. „Здраво, деца!“

Ливи и Мира веднаш скокнаа и ја повлекоа во групна преградка што мирисаше на италијански

зачини и парфемии на точење. Силно ја гушкаа; Енци ја чувствуваше влажноста на нивните солзи на вратот, но никој не рече ништо друго, освен „Мило ни е што си дома“.

„Фала“. Таа ги гушна уште еднаш силно за последен пат, а потоа отиде кај мајка ѝ, која веднаш ги рашири рацете. Енци падна во нејзината топла прегратка. Како и секогаш, мајка ѝ мирисаше на мајчина душица, парфем и лак за коса. Тоа беа мириси од младоста на Енци.

Мајка ѝ ја гушкаше толку силно што Енци мораше длабоко да земе воздух. Смејќи се, се обиде да се тргне, но мајка ѝ не ја пушташе.

Енци инстинктивно се згрчи.

Последниот пат кога мајка ѝ ја гушкаше олку долго и олку силно и ѝ имаше прошепотено, *Пак ќе пробате, Господ ќе ви даде друго бебе.*

Енци се извлече од прегратката. „Немој“, рече таа обидувајќи се да се насмевне.

Тоа беше доволно - само тивко изустената молба. Мајка ѝ посегна по малото ренде за пармезан и рече, „Вечерата е готова. Мира, ајде седни ги децата на маса“.

Во трпезаријата комотно собираше четиринаесет души, а вечерва петнаесет. Во средишниот дел на просторијата стоеше една прастара махагони маса, а на сидот покрај неа висеше еден стар дрвен крст закачен над икона од Исус. Возрасните и децата испоседнаа околу масата. Дин Мартин пееше во другата соба.

„Ајде да се помолиме“, рече мајка ѝ кога сите седнаа. Кога виде дека не завладеа тишина веднаш, таа посегна и го плесна чичко Френцис по главата.

Френцис ја наведна брадата и ги затвори очите. Сите го следеа неговиот пример и молитвата почна. Нивните гласови почнаа истовремено да рецитираат: „Благослови нè, Господи, и благослови ги овие подароци што ги примаме преку Христа, нашиот Спасител. Амин“.

Кога молитвата заврши, мајка ѝ брзо стана и ја крена чашата. „Сега ќе се напиеме за да наздравиме

за Сал и Оливија“. Гласот ѝ вибрираше; устата ѝ затрепери. „Јас не знам што да кажам. Наздравувањето е машка работа“. Таа нагло седна.

Мира ја допре мајка ѝ за рамото и стана. „Му пожелуваме добредојде на Сал во нашето семејство. И од срце ви посакуваме вие двајца да имате онаква љубов каква што има мама и папа. Да имате полни џебови и топли постели и...“ Таа направи пауза. Нејзиниот глас омекна. „...и многу здрави бебиња“.

Наместо смеа и ракоплескање и чукање со чашите, имаше само тишина.

Енци нагло повлече воздух и погледна во своите сестри.

„Не сум трудна“, рече Ливи брзо. „Ама... пробуваме“.

Енци се обиде да се насмевне, иако нејзината насмевка беше слаба и неубедлива и не успеа да залаже никого. Сите гледаа во неа, се прашуваа како ли ќе поднесе уште едно бебе во семејството. Сите страшно се обидуваа да не ја повредат.

Таа ја крена чашата. „За Сал и Ливи“, прозборе брзо надевајќи се дека ќе ги протолкуваат солзите во нејзините очи како солзи радосници. „Да даде Господ да имате многу здрави бебиња“.

Разговорите повторно почнаа. На масата завладеа пријатен хаос од разменување на чинии и тропкање со виљушки и гребење на ножеви по порцелан и смеа. Иако ова семејство се собираше за секој празник и два понеделника навечер месечно, никогаш не им снемуваа теми за разговор.

Енци разгледа наоколу. Мира анимирано разговараше со мајка им за некој хуманитарен настан во училиштето за кој бил потребен кетеринг; Винс и чичко Френцис се расправаа за некој натпревар; Сал и Ливи повремено се бакнуваа; помалите деца се плукаа со грашок, а поголемите се расправаа дали е подобро да се игра на Xbox или на PlayStation. Конлан ја прашуваше тетка Џулија нешто за нејзината претстојна операција на колкот.

Енци не можеше да се фокусира на ништо од тоа. И дефинитивно не можеше да прави празни муабети. Сестра ѝ сакаше бебе и таа знаеше дека така и ќе биде. Ливи веројатно ќе затруднеше помеѓу емисијата на Лено и вестите. *Унс, ја заборавав дијафрагмата.* Така им се случуваше тоа на нејзините сестри.

По вечерата, додека Енци ги миеше садовите, никој не ѝ зборуваше, но сите што поминуваа покрај мијалникот ја стегаа за рамото или ја бакнуваа во образ. Сите знаеја дека немаше што друго да се каже. Во текот на годините толку многу пати се нудеа надежи и молитви што тие гестови го имаа изгубено значењето. Мајка ѝ секојдневно палеше свеќи во св. Сесилија скоро цела декада, а Енци и Конлан повторно требаше да си влезат сами во кола вечерва, парот кој никогаш не прерасна во семејство.

Најпосле, таа не можеше да издржи веќе. Ја фрли крпата на работната маса и отиде во нејзината стара соба. Во малата убава соба сè уште имаше тапет со рози и два единечни кревети со истуткана розова постелнина. Таа седна на работ од нејзиниот кревет.

Иронично, еднаш клечеше на истиот овој под и се молеше да не е трудна. Имаше седумнаесет години во тоа време, беше во врска со Томи Матучи. Нејзината прва љубов.

Вратата се отвори и Конлан влезе. Нејзиниот црнокос маж Ирец изгледаше смешно во нејзината мала детска собичка.

„Добро сум“, рече таа.

„Аха, како не“.

Таа ја слушна огорченоста во неговиот глас и тоа ја погоди. Но не можеше да направи ништо во врска со тоа. Тој не можеше да ја утеши; Бог беше сведок дека тоа беше докажано многупати.

„Ти треба помош“. Тој го кажа ова уморно, што не беше ништо чудно. Зборовите беа стари и повторени многупати.

„Добро сум“.

Тој долго гледаше во неа. Сините очи што порано

ја гледаа со чисто обожавање сега беа полни со речиси неподнослив пораз. Тој воздивна, а потоа се сврте и излезе од собата затворајќи ја вратата зад себе.

Некоја минута подоцна, вратата повторно се отвори. Мајка ѝ застана на прагот со рацете ставени на тенките колкови. „Отсекогаш бегаше во соба кога беше тажна. Или лута“.

Енци се потргна на креветот за да направи место. „А ти секогаш доаѓаше по мене“.

„Татко ти ме тераше. Никогаш не си го знаела тоа, нели?“ Мајка ѝ седна до неа. Стариот душек крцна од нејзината тежина. „Никогаш не можеше да поднесе да те гледа да плачеш. Кутрата Ливи можеше да вреска до бесвест, а тој не ни забележуваше. Ама ти... ти беше неговата принцеза. Доволна беше една солза од тебе за да му се скрши срцето“. Таа воздивна. Звукот беше тежок, полн со разочараност и емпатија. „Имаш триесет и осум години, Анцела“, рече мајка ѝ. „Време е да пораснеш. Татко ти - нека му е лесна земја - ќе се согласеше со мене за ова“.

„Не знам што ти значи тоа“.

Мајка ѝ ја замота раката околу нејзините раменици и ја повлече кон себе. „Бог ти го даде одговорот на твоите молитви, Анцела. Но тоа не е одговорот што го сакаше, па намерно не слушаш. Време е да почнеш да слушаш“.

Енци скокна од сон. Студенилото на нејзините образи беше од солзи.

Повторно го сонуваше сонот за бебето; оној во кој таа и Конлан стојат на спротивни брегови. Помеѓу нив, во блескавата пространа морска површина, мало розово врзопче. Сантиметар по сантиметар, врзопчето плови и исчезнува. Кога го снемува, тие остануваат сами, таа и Конлан, премногу далеку еден од друг.

Тоа беше истиот сон што таа го сонуваше со години, додека заедно со маж ѝ одеа од еден доктор на друг, пробувајќи една процедура по друга. Таа наводно

беше една од оние среќните; во осум години, имаше зачнато три деца. Две од бременостите завршија со спонтани абортуси; една - нејзината ќерка, Софија - живееше кратки неколку дена. И тоа беше крајот. Ни таа, ни Конлан немаа срце да се обидат повторно.

Таа се тргна од маж ѝ, ја грабна розовата наметка од земја и излезе од спалната соба. Темниот ходник ја чекаше. Десно од неа, на ѕидот имаше десетици семејни фотографии во махагони рамки. Портрети од пет генерации на семејствата ДеСарија и Малоне.

Таа погледна надолу низ долгиот ходник кон последната, затворена врата. Месинганата квака светкаше од месечевата светлина што влегуваше низ најблискиот прозорец.

Кога последен пат се имаше осмелено да влезе во таа соба?

Господ ти го даде одговорот... време е да почнеш да слушаш.

Полека ги одмина скалите и празната гостинска соба, стигнувајќи до последната врата.

Таму длабоко вдиша и тешко издиша. Рацете ѝ се тресеа кога ја отвори вратата и влезе внатре. Таму, воздухот беше некако тежок, стар и застојан.

Го запали светлото и ја затвори вратата зад себе.

Собата беше неподносливо совршена.

Таа ги затвори очите, небаре мракот можеше да помогне. Нејзиниот ум го исполнија слатките ноти на *Убавицата и ѕверот*, враќајќи ја во времето кога за првпат ја имаше затворено вратата на оваа соба, пред многу години. Тоа беше откако се решија да посвојат дете.

Имаме бебе, госпоѓо Малоне. Мајката - тинејџерка - Ве одбра Вас и Конлан. Ајде дојдете кај мене во канцеларија да се запознаете со неа.

На Енци ѝ требаа цели четири часа да одбере алишта и да се нашминка за средбата. Кога таа и Конлан конечно се запознаа со Сара Декер во канцеларијата на адвокатот, тројцата веднаш се поврзаа. *Ние ќе го сакаме твоето дете*, ѝ имаше ветено Енци на девојката. *Можеш да ни веруваш.*

И шест прекрасни месеци, Енџи и Конлан имаа престанато да се обидуваат да направат дете. Сексот повторно стана забавен; немаше потреба нешто посебно да се трудат за повторно да се вљубат еден во друг. Животот беше добар. Имаше надеж во оваа куќа. Прославија со нивните семејства. Ја донесоа Сара во нивниот дом и ги споделија своите срца со неа. Одеа со неа на секој гинеколошки преглед. Две недели пред терминот за породување, Сара имаше дојдено дома со боја и четки. Таа и Енџи ја уредија оваа соба. Сидовите и таванот сини како небо, а на нив насликани дебелки бели облачиња. На долниот дел од сидовите шарени цветови, а на нивните разнобојни лица безброј пчелки и пеперутки.

Првиот лош знак дојде дента кога Сара почна да се пораѓа. Енџи и Конлан беа на работа. Се имаа вратено дома во празна, премногу тивка куќа, без порака на телефонската секретарка или на работната маса во кујната. Беа дома помалку од саат време кога засвоне телефонот.

Заедно се стуткаа покрај слушалката, држејќи се за раце и плачејќи од среќа кога слушнаа дека се породила. Им требаше еден момент да ги регистрираат другите зборови. Дури и сега, Енџи се сеќаваше само на исечоци од муабетот.

Многу ми е жал...

...се премислила...

...се смирила со дечкото...

...ќе го задржат бебето...

Тогаш ја затворија вратата од оваа соба и остана така затворена. По еднаш неделно влегуваше жената што им чистеше дома, но Енџи и Конлан никогаш не влегуваа внатре. Скоро година дена, оваа соба стоеше празна, светилиште на нивните соништа за иднината. Се имаа откажано од сè - докторите, третманите, инјекциите и процедурите. И тогаш, чудо, Енџи повторно остана трудна. Дури кога стигнаа до петтиот месец се осмелија повторно да влезат во оваа соба и да ја исполнат со своите соништа. Требаше да бидат малку попаметни.

Таа тргна кон плакарот и извади една голема картонска кутија. Едно по едно, почна да става разни работи во неа, обидувајќи се да не се навраќа на спомените што беа поврзани со секој предмет што го допираше.

„Еј“.

Ја немаше ни слушнато вратата дека се отвора, а тој сепак беше тука во собата со неа.

Свесна беше дека сигурно му изгледаше лудо, да стане сред ноќ и да ја најде жена му седната сред собата, со голема картонска кутија до неа. Внатре беа сите нејзини скапоцени драгулии - столната ламба со мечето Вини Пу. Рамката за слики со Аладин, гланц новата колекција детски книги. Единственото останато парче мебел во собата беше бебешкото креветче. Постелнината беше на подот до него, мало розово купче.

Таа се сврте да погледне нагоре во него. Имаше солзи во нејзините очи, ѝ го заматуваа видот, но немаше ни забележано досега. Сакаше да му каже колку ѝ беше жал; за сè што отиде во погрешен правец меѓу нив. Ги зеде малите розови чаршави, галејќи го материјалот. „Ме излуде“, беше сè што успеа да каже.

Тој седна долу на подот до неа.

Таа го чекаше да прозбори, но тој само седеше таму, набљудувајќи ја. Таа разбираше. Минатото го имаше научено на претпазливост. Тој беше како животно што се прилагодило на новата опасна средина со молк и мирно седење. Со хормонските терапии и скршените соништа, емоциите на Енци беа непредвидливи. „Заборавав на нас“, рече таа.

„Нема нас, Енци“. Нежниот начин на кој го кажа тоа ѝ го скрши срцето.

Најпосле. Барем еден од нив се имаше осмелено да го каже тоа. „Знам“.

„И јас сакав бебе“.

Таа тешко подголтна, обидувајќи се да ги контролира солзите. Таа имаше забравено дека во изминатите години и Конлан сонуваше да биде татко исто како што

таа сакаше да биде мајка. Некаде по патот, сè почна да се врти само околу неа. Таа толку се имаше фокусирано на сопствената болка што неговата стана споредна, попатна. Знаеше дека ова ќе биде едно од оние сознанија што ќе ја прогонуваат. Отсекогаш беше посветена на успех во нејзиниот живот - нејзиното семејство ја нарекуваше опсесивна - и станувањето мајка ѝ беше уште една цел што требаше да се достигне. Не требаше да заборава дека ова беше тимски спорт.

„Многу ми е жал“, рече таа повторно.

Тој ја повлече во преградка и ја бакна. Тоа беше еден од оние бакнежи што им се немаа случено со години.

Долго седеа така, испреплетени.

Таа посакуваше да ѝ беше доволна неговата љубов. Требаше да ѝ биде. Но нејзината потреба за дете беше како висока плима, несовладлива сила што ги удави. Можеби пред година дена ќе можеше да исплива до површината. Но сега не. „Те сакав...“

„Знам“.

„Требаше да бидеме повнимателни“.

Подоцна таа ноќ, додека беше сама во креветот што го имаа купено заедно, се обидувааше да се присети зошто и како, се обидувааше да се присети на работите што си ги имаа кажано еден на друг на крајот од нивната љубов, но не ѝ се враќаше ништо. Го помнеше само мирисот на бебешка пудра и звукот на неговиот глас кога рече збогум.

Зва

Неверојатно беше колку малку време требаше да се распарчи еден живот. Откако Енци и Конлан решија да стават крај на нивниот брак, станаа важни само деталите. Како да се подели сè на пола, особено оние неделивите работи како куќи и коли и срца. Потрошија месеци на деталите за разводот и до крајот на септември се заврши сè.

Нејзината куќа - не, тоа сега беше куќа на Пидерсонови - беше празна. Наместо спалните соби и дневната уредена со дизајнерски парчиња и кујната со гранит, таа сега имаше фина сума пари во банка, изнајмен магацин наполнет со половина од нивниот мебел и кола полна со куфери.

Енци седна на шанкот, зјапајќи во сјајниот паркет со нијанса на злато.

Овде имаше огромен син теписон дента кога се вселија со Конлан.

Паркет, имаа речено едногласно, смешкајќи се на леснотијата со која се согласуваа и моќта на нивниот сон. *Комплицирано е со деца кога имаш теписи.*

Толку одамна...

Десет години во оваа куќа. Имаше чувство дека го имаше поминато целиот живот тука.

Свончето засвоне.

Таа веднаш се вкочани.

Но сигурно не беше Кон. Тој имаше клуч.

Меѓу другото, не беа договорени да дојде денес. Ова беше нејзин ден да си ги спакува преостанатите работи. По четиринаесет години брак, сега мораа да договараат различни времиња во куќата што ја делеа до вчера.

Таа стана и тргна кон вратата.

На прагот стоеја мајка ѝ, Мира и Ливи, стуткани заедно под тендата за да не ги врне дождот. Сите три се обидуваа да изгледаат насмеано, но обидите им беа безуспешни.

„Ваков ден“, рече мајка ѝ, „е за семејство“. Трите влегоа одеднаш. Од кошницата за пикник што ја држеше Мира се ширеше арома на лук.

„Знаеш дека храната ги ублажува сите маки“, рече Мира кога Енци ја прострела со поглед.

Енци одеднаш се насмевна. Се запраша колкупати во животот се имаше вратено дома од школо, потиштена од нешто, само за мајка ѝ да ја дочека со зборовите: *Касни нешто. Подобрo ќе ти биде.*

Ливи застана до неа. Денес беше облечена во црн џемпер и цевка фармерки. „Јас сум поминала низ два разводи. Храната дефинитивно не помага. Се обидов да ги натерам да стават текила во кошницата ама знаеш каква е мама“.

„Ајде, ајде“, рече мајка им, преземајќи ја контролата и насочувајќи ги нејзините пилиња кон празната дневна соба.

И тоа беше моментот кога Енци ја почувствува целосната тежина: неуспех. Еве тука ѝ беше семејството, бараа место каде да седнат во празната куќа што до вчера беше дом.

Енци седна на ладниот паркет. Собата беше тивка сега. Тие чекаа таа да почне да зборува па да го следат нејзиниот пример. Тоа беше она што го правеа семејствата. Но проблемот лежеше во тоа што Енци немаше каде да оди и немаше што да каже. Нејзините сестри ќе ѝ се изнасмееја за ова да беше некој друг ден, некоја друга прилика. Но сега воопшто не беше смешно.

Мира седна на подот до Енци и се доближи блиску до неа. Мајка им беше следна, седна на нискиот шанк во близина, а Ливи помеѓу нив.

Енци погледна во нивните тажни лица, сакајќи да им објасни. „Да преживееше Софи...“

„Не оди таму со мислите“, рече Ливи остро. „Тоа не може да помогне“.

Очите на Енци се наполнија со солзи. За малку ќе ѝ се препуштеше на болката токму таму, ќе ѝ дозволеше да ја проголта. Но се созеде некако. Знаеше дека нема фајде од плачење. Да му се сневиди, го имаше поминато најголемиот дел од измината година во солзи и каде ја одведе тоа?

„Во право си“, рече.

Мира ја повлече во преградка.

Тоа беше баш она што ѝ требаше. Кога се тргна, чувствувајќи се некако попотресено и воедно постабилно, сите три жени ја гледаа.

„Може ли јас да бидам искрена овде?“ рече Ливи отворајќи ја кошницата и вадејќи едно шише црвено вино.

„Апсолутно не“, рече Енци.

Ливи ја игнорираше. „Ти и Кон одамна не бевте како што треба. Верувај ми, барем јас знам кога љубовта ќе тргне во лош правец. Време беше да кренете раце“. Таа почна да става од виното во чаши. „Сега треба да отидеш некаде. Да си земеш малку време за себе“.

„Бегањето нема да помогне“, рече Мира.

„Глупости“, одговори Ливи подавајќи ѝ една чаша на Енци. „Имаш пари. Оди во Рио Де Жанеиро. Велат дека плажите биле неверојатни. И имало еден куп нудистички“.

Енци се насмевна. Притисокот во нејзините гради попушти малку. „Значи ти предлагаш да си купам танга и да земам да си го покажувам задникот што почнува да ми свиснува сè повеќе со секоја измината година?“

Ливи се насмеа. „Злато, нема да ти биде лошо“.

Во текот на следниот час седеа во празната дневна

соба, пиеја црвено вино и јадеа, муабетејќи за обични работи. Времето. Животот во Вест Енд. Операцијата на тетка Џулија.

Енци се обидуваше да го следи разговорот, но во себе упорно се прашуваше како ли заврши овде, сама и бездетна на триесет и осум години. Почетните години од нејзиниот брак беа толку добри...

„Затоа што работата оди лошо“, рече Ливи до-полнувајќи си ја чашата. „Што друго можеме да направиме?“

Енци конечно се врати во реалноста, изненадена кога сфати дека се имаше исклучено на неколку минути. „За што зборувате?“

„Мама сака да го продаде ресторанот“, рече Мира.

Енци се исправи. „Што?“ Ресторанот беше коренот на нивното семејство, центарот на сè.

„Нема да разговараме за тоа денес“, рече мајка им, прострелувајќи ја Мира со лут поглед.

Енци погледна од едната во другата. „Што се случува, да му се плукнам?“

„Не се изразувај така, Анцела“, рече мајка им. Звучеше уморно. „Не оди добро со ресторанот. Мислам дека нема да можеме да продолжиме да работиме“.

„Ама... папа го обожаваше“, рече Енци.

Темните очи на мајка ѝ се наполнија со солзи. „Нема потреба да ми кажуваш“.

Енци погледна во Ливи. „Што е проблемот со ресторанот?“

Ливи слегна со рамениците. „Економска криза“.

„Но работеше добро триесет години. Не е можно да...“

„Не ми се верува дека ќе ни кажуваш како се води ресторан“, избувна Ливи, палејќи цигара. „Ти пишуваш текстови за реклами, што би можела да знаеш за водење на ресторан?“

„Јас не пишувам текстови за реклами, туку сум креативен директор. И правиме муабет за водење ресторан, не за операција на мозок. Им даваш на луѓето

добра храна по добри цени и тоа е тоа. Колку тешко може...”

„Престанете двете“, рече Мира. „На мама не ѝ треба ова сега“.

Енци погледна во мајка ѝ, но не знаеше што да каже. Семејството што до пред само некоја минута беше камен темелник за нејзиниот живот одеднаш делуваше скршено.

Завладеа тишина. Енци размислуваше за ресторанот... за папа, кој секогаш знаеше да ја насмее. Дури и кога мислеше дека ќе ѝ препукне срцето... И за безбедниот свет каде што сите тие растеа заедно.

Ресторанот беше сидрото на нивното семејство; без него, имаше големи шанси сите да почнат да пловат во различни правци и да се оддалечат една од друга. А тоа, пловењето сам, беше осамен начин на живот. Енци знаеше.

„Енци би можела да помогне“, рече мајка им.

Ливи фркна со носот. „Таа не знае ништо за бизнисот. Принцезата на папа никогаш...“

„Доста, Ливи“, рече мајка им гледајќи во Енци.

Енци разбра сè од тој еден поглед. Мајка ѝ ѝ нудеше место да се скрие од болните спомени во овој град. За мајка ѝ, доаѓањето дома беше одговорот на секое прашање. „Ливи е во право“, рече Енци полека. „Јас не знам ништо за бизнисот“.

„Му помогна на оној ресторанот во Олимпија. Се пишуваеше по весници за успешноста на твојата кампања“, рече Мира набљудувајќи ја. „Тато нè тераше сите да ги читаме исечоците“.

„Што Енци му ги испраќаше по пошта“, рече Ливи дувајќи го чадот.

Енци навистина му имаше помогнато многу на тој ресторан. Но сè што беше потребно во тој случај беше добра кампања и пари за маркетинг.

„Можеби навистина можеш да ни помогнеш“, рече Мира најпосле.

„Не знам“, рече Енци.

Имаше заминато од Вест Енд многу одамна, сигурна дека ја чека целиот свет. Какво ли ќе беше чувството да се врати?

„Може да живееш во куќата на плажата“, рече мама.

Куќата на плажата.

Енци помисли на малата колиба на дивниот брег и одеднаш ѝ надојдоа десетици ценети спомени, еден по друг.

Отсекогаш се чувствуваше безбедно и сакано таму. Заштитено.

Можеби таму можеше повторно да научи да се смее, на тоа место каде што, како девојче, се смееше толку лесно и толку често.

Разгледа наоколу, низ оваа премногу празна куќа што беше преполна со тага; на блок во градот каде што имаше премногу лоши спомени. Можеби враќањето дома навистина беше одговор, барем привремено, додека не открие каде припаѓаше сега.

Знаеше дека нема да се чувствува осамено во колибата; не како што се чувствуваше во Сиетл.

„Да“, рече полека, погледнувајќи нагоре. „Би можела да помагам некое време“. Не знаеше која емоција беше поостра во моментот - дали олеснувањето или разочарувањето. Го знаеше само ова: дека нема да биде сама.

Мајка ѝ се насмевна. „Татко ти ми кажа дека ќе ни се вратиш еден ден“.

Ливи преврте со очите. „Ох, одлично. Принцезата се враќа да ни помогне нам кутрите селанки да го водиме ресторанот“.

Недела дена подоцна, Енци веќе патуваше натаму. Имаше тргнато накај Вест Енд исто како што почнуваше со секој проект - со гас до даска. Прво, му се имаше јавено на шефот во маркетинг агенцијата да побара неплатен одмор.

Нејзиниот шеф се збунува, толку беше изненаден што почна да пелтечи и рече дека не забележал дека е незадоволна. Воопшто. *Ако сакаш унапредување...*

Таа му се имаше изнасмеано на тоа, му објасни дека едноставно беше уморна.

Уморна?

Ќе требаше малку време за себе. И немаше поим колку поточно време. Додека да завршат со долгиот и комплициран разговор, таа реши дека ќе биде најдобро да даде отказ. Зошто да не? Мораше да изгради нов живот, а тешко можеше да го изведе тоа ако се држеше како слеп за стап за стариот живот. Имаше еден куп пари во банка и голем број вештини што ги бараа многу работодавачи. Знаеше дека лесно ќе најде друга работа кога ќе биде подготвена да се врати во реалниот живот.

Се обидувааше да не мисли на тоа колку често ја молеше Конлан да го направи токму ова. *Те убива, велеше тој секогаш. Како можеме да се опуштиме кога ти секогаш си под стрес и притисок? Докторите велат...*

Таа ја попушти музиката - нешто старо и слатко - и нагази на педалот за гас.

Километрите летаа, секој еден ја оддалечуваше од Сиетл и ја доближуваше до градот од нејзината младост. Најпосле се исклучи од автопатот и ги следеше зелените знаци на кои пишуваше *Плажи Вашингтон*.

Малечкиот град ја пречека. Светлината се одбиваше од улиците и лисјата кои сè уште беа влажни од дождот. Излозите на дуќаните, одамна бојадисани со светли сини, зелени и розови нијанси за да одговараат на викторијанската тема на рибарското селце беа избледени од времето и сонцето. Кога помина по улицата Фронт, се присети на парадите за четврти јули. Семејството секоја година се дотеруваше и носеше банер со реклама за ресторанот ДеСариа. Им фрлаа бонбони на насобраните луѓе на улицата. Енци тогаш го мразеше секој момент од тоа. Но сега... Сега тие спомени ја натераа тажно да се насмевне и да се при-

сети на гласната смеа на татко ѝ. *Ти си дел од ова семејство, Анџела. И ќе маршираш со нас.*

Таа го подотвори прозорецот и веднаш ѝ замириса на морски воздух помешан со мирисот на зимзелени дрвја. Се чувствувааше дека некаде некоја пекарница ги имаше отворено своите врати. Имаше нота на цимет во ветрот.

Улицата беше жива, но не преполна ова септемврско попладне. Без разлика каде ќе погледнеш, луѓе анимирано си разговараа. Го виде господинот Питерсон, локалниот фармацевт, застанат пред улицата на неговата аптека. Тој ѝ мавна, па таа му возврати. Таа знаеше дека тој за некоја минута ќе влезе во соседниот дуќан и ќе му каже на господинот Танен дека Енџи ДеСариа се вратила. Знаеше дека ќе го стиши тонот кога ќе рече, *Кутрата. Се развела, знаеш.*

Стигна до семафор - еден од четирите во градот - и застана. Сакаше да сврти лево, кон куќата на нејзините родители, но океанот ја запеа својата песна и таа несвесно одговори. Освен тоа, уште не беше подготвена за семејството.

Сврте десно и тргна по долгиот ветровит пат што водеше кон другиот крај на градот. Лево од неа, Пацифичкиот Океан се протегааше до недоглед. Песочни дини и морски треви мрдаа на ветрот.

На излезот од градот, сликата се претвораше во сосема различен свет. Овде имаше многу малку куќи. Одвреме-навреме се појавуваше по некој знак за некој таканаречен ресорт или колиби за изнајмување на брегот, но дури и тогаш не се гледаше ништо од патот. Овој дел од брегот скриен меѓу високите дрвја помеѓу Сиетл и Портланд сè уште не беше „откриен“, а најголемиот дел од локалните жители не можеа да си дозволат имот на плажа. Па овде беше диво. Примитивно. Океанот ‘ржеше и ги потсетуваше минуващите дека овде порано, не многу одамна, луѓето веруваа дека има митски суштества во овие непроверени води. Знаеше да биде тивко некогаш, па во тие моменти туристите се лажеа од тоа вештачко чувство на безбедност. Ги земаа своите изнајмени кајаци и веслаа низ

водата. Токму затоа секоја година некои од тие туристи едноставно исчезнуваа; се враќаа само светлите изнајмени кајаци.

Таа најпосле стигна до старото 'рѓосано поштенско сандаче на кое пишуваше: ДеСариа.

Сврте по земјениот пат. Имаше циновски дрвја од двете страни кои го блокираа целото сонце и најголемиот дел од небото. Имотот беше прекриен со паднати иглички од зимзелените дрвја и огромни папрати. Имаше блага магла што се креваше нагоре и му даваше еден мек изглед на светот. Таа ја имаше заборавено маглата, како се креваше секое утро во есен, дишејќи од земјата како човек. Понекогаш, за време на утринските прошетки, можно беше човек да погледне надолу и да не може да си ги види сопствените стапала од маглата. Како деца намерно ја бараа наутро и ја клоцаа со нозе како да беше нешто живо.

Таа стигна до колибата и паркираше.

Ова доаѓање дома беше толку горко слатко што подголтна за да ја тргне кнедлата што ѝ се создаде во грлото. Куката што татко ѝ ја имаше изградено со свои раце стоеше на една чистинка, опкружена со стари дрвја.

Белата фасада беше посивена од старост, а керамидите што некогаш беа дреч црвени сега беа темно кафени.

Кога излезе од колата, ја слушна симфонијата од летата од нејзиното детство - звукот на брановите, свирењето на ветрот низ дрвјата. Некој леташе змеј некаде. Тропањето на цврстиот конец и змејот од хартија и кеса ја врати низ времето.

Дојди овде, принцезо. Помогни му на папа да ги потстриже овие грмушки...

Еј, Ливи, почекај! Јас не можам да трчам толку брзо...

Мама, кажи ѝ на Мира да ми ги врати бонбоните.

Овде беа, сите тие смешни, лути, горко слатки моменти што ја сочинуваа нивната семејна историја. Стоеше опкружена со дрвјата и впиваше сè, сите спомени што ги имаше заборавено.

Онде кај циновското налегнато стебло Томи ја имаше бакнато Енци за првпат... и се имаше обидено да ја фати за газот. Онде одзади кај бунарот беше нај-доброто место за криење кога играа криенка.

Пред две лета, таа и Конлан ги имаа донесено сите внуки и внуци овде на излет. Имаа изградено тврдина меѓу огромните папрати и се преправаа дека се пирати. Си раскажуваа приказни за духови навечер, сите собрани околу големиот логорски оган на кој печеа колбавчиња и мачмелоу на стапчиња.

Тогаш, таа уште веруваше дека еден ден ќе ги донесе своите деца овде...

Воздивнувајќи тешко, го внесе својот багаж во куќата.

Долниот кат беше една голема просторија - отворена кујна лево, со пастелно жолти шкафчиња и бели работни маси; мала трпезарија во аголот (некако јадеа сите петмина на таа минијатурна маса); и дневна соба која се протегаше во целиот останат простор. Со сидот на северна страна доминираше еден циновски камин од гол камен. Околу него имаше две дебелки сини фотелји, стара дрвена масичка и излитената кожна фотелја нишалка на татко ѝ. Немаше телевизор во колибата. Никогаш немало.

Ќе разговараме наместо да гледаме телевизија, велеше папа секогаш кога ќерките се жалеа.

„Здраво, папа“, прошепоте таа.

Ќе одговори само ветрот што тропаше по прозорците.

Тап. Тап. Тап.

Се обиде да побегне од спомените, но тие беа премногу брзи. Чувствуваше дека контролата ѝ се лизгаше од раце. Со секој здив што го земаше, времето сè повеќе ја стигаше. Младоста ја напушташе, не можеше да ја фати во рака исто како воздухот што го дишеше во нејзиниот празен кревет ноќе.

Тешко се издиша. Будала беше што си мислеше дека работите ќе бидат различни овде. Зошто би биле различни? Спомените не живеат на улици или во

градови. Тие течеа низ крвта, пулсираа со твоето срцебиене. Таа имаше донесено сè со себе, секоја загуба и болка. Нивната тежина ѝ го свиваше грбот надолу, ја преморуваше.

Се качи по скалите и отиде во старата спална соба на нејзините родители. Чаршавите и кебињата беа тргнати од креветот, се разбира, сигурно беа ставени во некои кутии во плакарот, а на душекот имаше прашина, но на Енци не ѝ беше гајле. Легна на креветот и се стутка како топче.

Ова што си дојде дома сепак не беше добра идеја. Ги затвори очите, слушајќи ги пчелите што зуеја надвор околу прозорецот и се обиде да заспие.

Следното утро се разбуди со сонцето. Погледна во таванот, во дебелиот црн пајак што си ја плетеше својата пајажина.

Очите ѝ беа влажни и подуени. Повторно го имаше намокрено душекот со спомени.

Доста беше.

Тоа беше одлука што ја имаше донесено стотици пати во изминатава година и овој пат беше решена да држи до неа.

Го отвори куферот, извади алишта и отиде во тоалетот. По долготу туширање конечно почна пак да се чувствува како човек. Ја исчешла косата, ја фати во долго опавче, облече едни избледени фармерки и една црвена ролка и си ја зеде чантата од работната маса во кујната. Штотуку сакаше да тргне накај градот кога случајно погледна низ прозорецот.

Надвор, мајка ѝ седеше на едно суво, паднато стебло во дворот.

Енци беше сигурна дека целото семејство со сомнеж се прашуваше дали таа би можела да биде од некаква корист за ресторанот. А по синоќа, и таа си го поставуваше истото прашање со сомнеж.

Тргна кон вратата, собирајќи храброст. Принудувајќи се да се насмевне, ја отвори и излезе, очекувајќи да ги види и своите сестри тука некаде.

Но немаше никој, освен мајка ѝ.

Енци седна на трупчето до неа.

„Знаевме дека ќе дојдеш порано или подоцна“, рече мајка ѝ.

„Кој тоа знаеше?“

„Јас и татко ти“.

Енци воздивна. Значи мајка ѝ сè уште си правеше муабет со татко ѝ. Болката од тие размери беше нешто што Енци многу добро го знаеше. Не можеше да ја обвини мајка ѝ што одбиваше да го пушти. Како и да е, не можеше ни да не се запраша да не ова беше нешто за што требаше посериозно да се засекира. Ја допре раката на мајка ѝ. Кожата беше мека и млитава. „Па, што вели тој за моето враќање дома?“

Мајка ѝ воздивна од олеснување. „Твоите сестри бараат да одам на психијатар. Ти бараш да ти кажам што вели татко ти. Ох, Анцела, многу ми е мило што си дома“. Таа ја повлече да ја гушне.

Енци почувствува колку беше ослабена бидејќи за првпат не беше наоблечена во неколку слоја алишта и тоа ја загрижи. „Си ослабела“, рече таа кога се тргна.

„Па нормално. Четириесет и седум години вечерав со маж ми. Тешко е да се јаде сам“.

„Е па тогаш јас и ти ќе јадеме заедно. И јас сум сама“.

„Ќе остануваш?“

„Како мислиш?“

„Мира е убедена дека ти треба само место за криење и некој да се грижи за тебе неколку дена. Не е лесно да се води ресторан што пропаѓа. Таа мисли дека ќе те снеса за ден-два“.

Енци можеше да оцени дека Мира зборуваше во име на некој друг од семејството и не беше изненадена. Сестра ѝ не ги разбираше тие соништа што може да испратат девојка во потрага по друг живот... или болката што може да ја врати дома истата таа девојка. Семејството отсекогаш се грижеше за Енци, убедени дека нејзините амбиции беа преголеми и дека некако ќе ја повредат. „Што мислиш ти?“

Мајка ѝ ја прегриза долната усна, гестот беше познат како и звуците на океанот. „Мислам дека татко ти би рекол дека чекал дваесет години за ти да го преземеш неговото чедо - неговиот ресторан - и дека не сака никој да ти застане на патот“.

Енци се насмевна. Зборовите навистина звучеа како нешто што би го кажал татко ѝ. За секунда си го замисли овде со нив, застанат во сенките на неговите сакани дрвја.

Таа воздивна, посакувајќи да можеше пак да му го чуе гласот, но немаше ништо, освен ‘ржењето на брановите и ветрот. Не можеше да не помисли на синоќа и сите солзи што ги имаше пролеано. „Не знам дали сум доволно закрепната и доволно силна за да ви помогнам“.

„Тој обожаваше да седи овде и да го гледа океанот“, рече мајка ѝ потпирајќи се на неа. „*Мораме да ги поправиме скалине, Марија*. Тоа беше првата работа што ја кажуваше секое лето“.

„Ме слушаш ли? Синоќа... беше тешко“.

„Правевме многу промени секое лето. Ова место никогаш не изгледаше исто ни две години по ред“.

„Знам, ама...“

„Секогаш почнуваше со една работа. Само да ги поправиме скалите“.

„Само скалите а?“ рече Енци и најпосле се насмеа. „И најдолгите патувања започнуваат со еден чекор, нели?“

„Некои поговорки се жива вистина“.

„Но што ако јас не знам од каде да почнам?“

„Ќе дознаеш“.

Мајка ѝ ја стави раката околу нејзините раменици. Седеа така долго време, потпрени една на друга и загледани во океанот. На крајот, Енци рече, „Патем, од каде знаеше дека сум тука?“

„Господинот Питерсон те видел кога си поминала низ град“.

„И така почнува тоа“.

Енци се насмевна, присетувајќи се на мрежата што ги поврзуваше жителите на овој град. Еднаш, на матурската прослава, му имаше дозволено на Томи Матучи да ги стави рацете на нејзиниот задник; веста беше стигната до мајка ѝ пред да заврши прославата. Кога беше девојче, Енци го мразеше тоа чувство на живеење во мал град. Сега, се чувствуваше добро што знаеше дека имаше луѓе кои внимаваа на неа.

Слушна гуми на земјената патека. Погледна преку рамо. Едно темнозелено комби паркираше во дворот.

Мира излезе од колата. Носеше избледени тексас комбинезонки и стара маица со логот на Металика. Во раце ги држеше сите сметководствени книги од ресторанот. „Мислам дека ќе биде најдобро да почнеме веднаш“, рече таа. „Ама читајте брзо - пред да забележи Ливи дека ги нема“.

„Гледаш?“ рече мајка им и ѝ се насмевна на Енци. „Семејството секогаш ќе ти покаже од каде да почнеш“.